

III. DE ÆLDSTE HUSE

De 12 gårde er kærnen i det gamle Kejlstrup.

Men ud over gårdene var der allerede ved udskiftningen i 1791 flere huse - på udskiftningskortet noteres i alt seks huse, der tilsammen har fået tildelt seks skæpper hartkorn. Da vi må formode, at der ved udskiftningen af husene er fulgt samme princip som ved udskiftningen af gårdene: at alle har fået samme størrelse, må vi altså formode, at hvert hus er blevet sat i skat af én skæppe hartkorn.

De seks huse med jord

Men hvor lå så de seks huse?

Det må hænge sådan sammen, at matrikelnumrene 13-18 er husenes jord. Numrene 13-17 er jord ude ad den nuværende Stenbjergvej, mod Grønfeld, i dag beliggende vest for Grønfeldvejen. Det kunne se ud, som der allerede dengang har ligget et hus på matrikel nr. 14, der ligger helt op til Grønfeld-skellet. På matrikelkortet fra ca. 1840 er der markeret bygninger på matrikel nr. 13, der også lå helt op til Grønfeld-skellet.

Derimod hører Holstvadgård og Holstvadhuset på den anden side Ovst Bæk til Grønfeld, selv om beboerne her er kommet meget til Kejlstrup-siden. I Holstvadgård bor i dag den nogle-og-90 årige Olga Henriksen, der var gift med afdøde Ingemann Henriksenⁱ.

Huset til matrikel 16 kan have ligget, hvor det nuværende Englund, Stenbjergvej 6, ligger, idet dette hus, der er opført noget senere i 1875, har matr. nr. 16 b.

Englund hed tidligere "Balehuset". Til huset hørte jorden på højre side af vejen mod Grønfeld efter missionshuset - det blev kaldt Balemærket og havde hørt til gård nr. 1.

I Balehuset boede i mange år Frederik Knudsen, der var træskomand. Hans søn Thorkild Knudsen blev skomager, sadelmager og træskomand i Taastrup - gift med Erna. Huset blev ca. 1950 købt af Marie og Aage Nielsen. Aage døde i 1976, Marie i 1985. Siden da har huset haft flere ejereⁱⁱ.

Huset til matrikel 17 har muligvis ligget inde i Kejlstrup, hvor nu karetmagerhuset ligger. I hvert fald har karetmagerhuset matr. nr. 17 b.

Matr. nr. 18 ligger imidlertid inde midt i Kejlstrup by, lige nord for de sammenbyggede gårde nr. 2-4. Der er også afsat et hus på matriklen. Det kan være en af længerne til det senere cementstøberi. Det er altså en nærliggende antagelse, at

cementstøberhuset, hvor nu Knud og Inger Knudsen bor, har udviklet sig af et af husene helt tilbage fra udskiftningen. Matrikelnummeret er også i dag 18 a - og i tilgift 19 b, hvilket må betyde, at der senere er købt jord til fra matr. nr. 19, der lå nord for huset.

Huset er registreret opført ca. 1750, ifølge lokalplanen. Det bekræfter vores antagelse.

Det er en mulighed, at byens smed har haft huset. I hvert fald ved vi, at der på hjørnet mellem huset og Grethe og Johs. Nielsens nuværende hus har været bysmedje endnu omkring århundredskiftet.ⁱⁱⁱ Lokalplanen oplyser direkte, at der tidligere har været smedje på stedet, men det må dække over den smedje, der lå i nærheden af stedet, som ovenfor nævnt. Johs. Nielsen oplyser, at hans morfar Jens Peder Sørensen ejede huset og at der hørte lidt jord til. Jens Peder Sørensen blev kaldt "Peder Smeden", men han var vist nok ikke bysmed.

Bysmedens hus ses her bag Enghuset til venstre i billedet. Bysmedens hus er Stenbjergvej 9, Enghuset nr. 6. Gården til højre i billedet må være den nuværende Sloths gård (nr. 11).Egnsarkivet.

Det mystiske nr. 19

På udskiftningskortet er desuden afsat en matrikel nr. 19 inde midt i byen, nord for matr. 18. På denne matrikels nordligste kant er afsat et hus, beliggende lige op mod Clemensgården, altså i Lottebakkens vestligste ende og sydlige side. I dag ligger her et udhus til Clemensgården, og Johs. Nielsen kan oplyse, at der tidligere har været beboelse i dette hus - Grethe og Johs. Nielsen mener, at Thyra Simonsen i Grønfeld, nu 96 år, er født i dette hus. Hvor længe bygningen har været der, og om den er det oprindelige hus til matr. 19 og senere opkøbt af Clemensgården er umuligt at sige. Men da Clemensgården i dag foruden sit gamle matrikel-nummer 8 også har nummer 19 e, er det i hvert fald sikkert, at Clemensgården har opkøbt noget af den oprindelige matrikel 19.

Det nuværende hus i Lottebakkens østlige ende, sydsiden, med adressen Østervej 1,

kan også være kandidat til at ligge på det oprindelige hus nr. 19's beliggenhed, især fordi dette hus har matr. nr. 19 f. Men der kan ikke ses noget hus beliggende på dette sted på udskiftningskortet.

Det er ganske besynderligt, at matr. nr. 19 fylder så meget på udskiftningskortet, når der i hartkornfordelingen kun omtales seks huse (som må være nr. 13-17). Hvorfor har hus nr. 19 ikke skullet betale hartkornsskat? Der er rigeligt med jord til det, i hvert fald lige så meget som nr. 13-17.

En teori kunne være, at man først har regnet med et nr. 19 med jord, men at man inden man var færdig delte nr. 19 op i småbidder - og altså beholdt nummeret 19 til alle de små lodder. Allerede på originalkortet kan det ses, at nr. 19 er delt i flere (i hvert fald to) småstykker, mens det på det senere omtegnede kort er tydeligt, at et oprindeligt stort matr. nr. 19 a er delt op i 19 a-g, altså syv småstykker. Det er umuligt at sige, hvornår denne "partering" af nr. 19 er sket. En del af parteringen er i øvrigt netop den meget lille trekant, bysmedjen senere vides at have ligget på.

Hvad der helt sikkert kan siges med udskiftningskortet i hånden, er at man ved udskiftningen har delt landsbyens forte, fællesarealet, ud i småbidder. Matr. 18 og 19 er tidligere omtalt, de lå i fortens østlige ende ude mod nuværende Kærtøften. Hele den midterste stribe af fortens østlige ende ude mod nuværende Kærtøften. Hele den midterste stribe af fortens østlige ende ude mod nuværende Kærtøften. Hele den midterste stribe af fortens østlige ende ude mod nuværende Kærtøften. Den vestlige stribe var naturligt optaget som tofter til gårdene nr. 9, 10, 12 og 1.

Det er lidt besynderligt med denne opdeling, for man havde stadig brug for et forte, ikke mindst til at huse bysmedjen. Som sagt ved vi, at denne har ligget på hjørnet mellem cementstøberhuset og Johs. Nielsens nuværende hus. I mange år var der kreaturvægt på stedet - så langt tilbage som Johs. Nielsen kan huske. Omkring 1950 blev der bygget frysehus i stedet.

Selve smedjen var flyttet om på Stenbjergvej, nuværende nr. 9, og det er sket ca. 1890, der opgives som denne bygnings opførelsesår. Matrikelnummeret er 12 d, hvilket må betyde, at smedjen er blevet opført på gård nr. 12's (Møllegårdens) toft.

Karl Nielsen oplyser 15. juli 1998: Min bedstefar Jens Peder Sørensen var smed i Kejlstrup i den ejendom, Inger og Knud Knudsen har nu (det gamle cementstøberi).

Han købte et stykke jord med sand og tørv, ialt 5 tdr. land, ude ved Kalhaven. Denne jord blev senere solgt fra, da der blev brug for at realisere lidt penge i forbindelse med byggeri.

Han købte i 1902 (Karl har skødet) også matrikel nr. 16a og 17c (ialt 7 tdr. land i "Balemærken" overfor Kjellerupgård, altså på vestsiden af den nuværende landevej.

Samme år købte han også matrikel nr. 18 og 19b af sin svigerfar Mikkel Jensen (Karl har skødet) - det er jorden til ejendommen. Mikkel Peter Jensen havde også haft smedje der.

Hverken Mikkel Jensen eller Jens Peter Sørensen var bysmæde. De virkede helt på egen hånd. Som man vil forstå af de mange jordhandeler, var min bedstefar en meget virksom mand, der havde mange jern i ilden foruden smederiet. Jeg tror ikke, der har været bysmed i Kejlstrup, før der blev indgået kontrakt mellem "bymændene", d.v.s. de 12 gårdmænd, og smed Hjorth i 1902.

Matrikel nr. 19 havde min bedstefar også købt, nemlig af "Ras Piersen" (Rasmus Pedersen), der boede oppe på Lottebakken - det er jorden langs Kærtøften, overfor bageren.

Da N. P. Nielsen købte ejendommen med smedjen fulgte jorden langs Kærtøften med. Noget af den lagde han ud til urtehave til sig selv. Andet udstykkede han til det hus, hans søn Johs. Nielsen senere kom til at bo i (udstykningsnr. i de forskellige 19-numre kan altså være foretaget af N. P. Nielsen - kan det være 19h, han beholdt som urtehave? Nr. 19 kan være købt i forbindelse med at N. P. lavede cementstøberi og fik brug for plads - nr. 19e!).

De tre jordløse huse

Imidlertid er der også afsat jord til huse nr. 20, 21 og 22 på udskiftningskortet, dog så lidt jord, at disse huse har været regnet for "jordløse" og ikke indgår i hartkornfordelingen (det er stadigvæk en gåde, hvorfor nr. 19 tilsyneladende heller ikke gør det).

Hus nr. 20 må være det hus, der allerede på udskiftningskortet kan ses beliggende der, hvor Anders Andersen nu har tømmerværksted. Her vides da også at have ligget et tolænget bindingsværkshus. Det var indrettet med to lejligheder og var beboet til ca. 1960. Det blev købt af tømrer Leo Thomsen, der ragede det ned og opførte det nuværende tømmerværksted i stedet. Tømmerværkstedets matr. nr. er i dag nr. 20 a, så der skulle ikke være noget at tage fejl af. At nummeret så er 20 a, kunne tyde på, at der er udstykket noget derfra, men det har jeg ikke kunnet identificere.

Ole Laursen mener, at hus nr. 20 har været en mindre ejendom med både beboelse og stald med plads til to-tre køer og et jordtilliggende på omkring en tønde land. Han husker, at stalden, der lå i længen ned mod Lottebakken, i hans drengetid var lavet om til beboelse, og at der i en periode på fem-seks år boede en enlig mand, Breum, der. "Han var vist sadelmager, men var kommet lidt på afveje, fik måske af og til en tår over tørsten. Gulvet i hans del af huset var stadigvæk brosten, og de eneste stole var malkestole. Vi børn var bange for ham", husker Ole Laursen.

I den anden ende af huset, den oprindelige beboelse, husker Ole Laursen, boede Arthur, der var fodermester på Justegården. "Det er muligt, at Justegården ejede huset og brugte det som fodermesterbolig", mener Ole Laursen. Han husker, at Arthur senere flyttede til Egens Havhuse.

Nr. 21 må være et hus liggende mellem Clemensgården og det tidligere omtalte hus i Lottebakkens vestlige ende. Huset er på et tidspunkt overtaget af Clemensgården, hvilket forklarer, at Clemensgården i dag, foruden det oprindelige matrikel-nummer og det tidligere nævnte nr. 19 e, også har matr. nr. 21.

Nr. 22 er Bækhuset, der lige som nr. 21 ligger på det nærmeste jordløst på udskiftningskortet. Bækhusets matr. nr. er i dag slet og ret nr. 22, så der kan ikke være tvivl.

På både udskiftningskortet 1791 og matrikelkortet ca. 1840 ses matrikelnumrene 24 med et lille jordstykke yderst ud mod Møllerup og nr. 25 med et lige så lille stykke eng yderst ud mod Grønfeld. På udskiftningskortet ses også nr. 23: et tilsvarende lille stykke jord yderst ud mod Skaarup. På det moderne kort (se lokalplanen s. 56) ses også nr. 26 i en smal strimmel langs Østervejs nordside, nr. 27 tilsvarende ved Toftestien og nr. 28 i byens sydvestre udkant (syd for tækkemandens hus). Af disse kan nr. 26 skelnes på udskiftningskortet, mens nr. 27 og 28 tilsyneladende ikke er med her.

Forklaringer på disse sidste matrikelnumre har jeg ikke kunnet finde.

De gamle huses historie

Vi skal nu mere udførligt beskæftige os med de gamle huse, der er omtalt i det foregående. Nemlig karetmagerhuset, som vi regner for det oprindelige nr. 17, cementstøberhuset, som vi regner for det oprindelige nr. 18, og endelig Bækhuset, det oprindelige nr. 22. Alle disse huse ligger i det gamle centrum tæt op ad hinanden, i dag med adresserne Kærtøften nr. 16, 10 og 12.

"Karetmagerhuset", Kærtøften 16 (matr. 2 b og 17 b)

Fra Dorthea Vesters erindringer ved vi, at hun og Chr. Vester boede i karetmagerhuset fra 1893 til 1905. De havde boet til leje i Justegården et par år, men da den blev købt af Marinus V. Sørensen, måtte de flytte. Vester købte så "Dolmergården", som karetmagerhuset kaldtes dengang, med tilhørende to tønder land, oplyser Dorthea Vester. Ikke just nogen herregård, men dog mere end den skæppe land, der var tillagt stedet ved udskiftningen, så der må have været købt jord til siden, hvilket så forklarer, at huset efterhånden var blevet til en "gård". Matrikelnummeret 2 b afslører, at tilkøbet sikkert er sket fra gård nr. 2 (Kjellerupgård), og det kan nemt tænkes at være sket i forbindelse med, at denne gård er blevet flyttet ud på markerne - så har hus nr. 17 overtaget toften derhjemme i landsbyen, meget tænkeligt også nogle af de gamle bygninger.

Dorthea Vester skriver: "de gamle stuer... var ejendommelige. Flisegulve i dagligstuen med to alkover og en dør ind til et lille værelse med en grøn glasrude i, et køkken med åben skorsten, hvor jeg skulle have en lampe hængende, når jeg skulle lave mad. Derfra nedgang til bryggerset med en lille lav dør ud til haven, som vi skulle kravle ud igennem".

Hun beskriver derefter, hvordan Vesters fik huset fikset op: alkoverne kom ud, der blev lavet "gennemgående" vinduer til begge sider, så solen kunne skinne igennem fra sydsiden, og der var lergulv i soveværelset".

Året efter byggede de nyt stuehus der, hvor laden havde ligget - Kristian Bødker stod for byggeriet. "Det var en fest at flytte ind i de lyse venlige stuer, det var som et helt kongerige, og dog var det bygget med megen sparsommelighed". Stuehuset er ifølge lokalplanen opført ca. 1893, så det passer godt nok.

Vester-familien oplevede den store indre-missionske vækkelse, mens de boede i Dolmergården ("det store røre om vinteren efter at pastor Busch var rejst med masser af møder og mange fremmede og megen nattevågen, men stor åndelig velsignelse over hjem og gerning og samfund").

Men der var også en skygge over livet: af de otte børn, Dorthea fødte, måtte de bære de fire til graven: "to små drenge og to dejlige store piger, der blev ni og seks måneder gamle. Det var svært at komme over, men pastor Busch havde jo altid et godt ord - han sagde ved en af de små døde: "I befolker jo Himmerige!"

Det var i denne periode, Vester for alvor fik gang i handelen, og også det skabte meget liv i huset og medførte også, at Vester var meget ude at rejse. Det var nok succes'en med handelen, der medførte, at familien i 1905 kunne forlade Dolmergården og købe Kjellerupgård i stedet.

To gode venner, nemlig handelsvennen Frederik Legarth og hans kone Othilie, flyttede ind på Dolmergården i stedet. Frederiks bror Jens Legarth indrettede slagtehus i gården - han havde slagterforretning i Århus, inden han senere købte gård i Essig og endnu senere "Søholm" i Kolindsund - han var gift med Vesters datter Sine.

Det vides ikke, hvor længe Frederik Legarth og Othilie har boet i Dolmergården - Legarth var også godt på vej med handelen og har sikkert inden alt for længe fundet mere præsentable omgivelser^{iv}.

Inger og Rudolf Knudsen husker endnu karetmager Jens Møller Andersen, der boede i huset i mange år. Om han er flyttet ind lige efter Legarths, eller om der har været nogle

ind imellem, ved jeg ikke.

Men det er altså Jens Møller Andersen, der gav anledning til, at huset i dag almindeligt kaldes "karetmagerhuset".

Kejlstrup, kort med gadenavne.
Fra vejviseren 2013.

Jens Møller Andersens kone Johanne havde røgeri, og det var hende, der røgede de spegepølser, Hans Knudsens kone producerede inde i nabohuset (gård nr. 3). De var vidt berømte. "Karoline Bager" og "Johanne Karetmager" var veninder og førstekraft i søndagsskolen i Kejlstrup. Søndagsskolen flyttede ned hos bagerens, da der var ved at være så få børn, at det ikke var praktisk af være i missionshuset mere^v.

Jens Møller Andersen arbejdede som karetmager til sin død i begyndelsen af 1950'erne, omend under "nedtrapning" i de senere år. Tømrer Leo Thomsen købte karetmagerværkstedet med alt værktøjet, og

han var så heldig at have en svend, Sigvald Rasmussen, der forstod at bruge karetmagerværktøjet, så han arbejdede meget i værkstedet dernede.

Jens Møller Andersens enke flyttede til Storrिंग. Marius boede en overgang i huset. En af hans sønner drev vognmandsforretning fra stedet.

I 1953 blev karetmagerhuset købt af Anna og Karl Bak, der kun brugte det til beboelse. Det kendes derfor også almindeligt i byen som "Karl Baks hus".

For ikke så mange år siden overtog Tina Cedervall og Ditlev Schmidt stedet. Tina havde en overgang smørrebrødsforretning der. De flyttede i 1997.

Tinas far, Ivan Cedervall, oplyser, at der var slagterkroge i udhusene, da Tina og Ditlev flyttede ind. Det kunne tyde på, at samarbejdet med slagteren ved siden af, Hans Knudsen, ikke har holdt ved røgeriet. Desuden var der en stor bageovn, foruden selve røgeovnen.

Nu er "karetmagerhuset" overtaget af Henriette og Kim, der også har et par heste på stedet.

"Cementstøberhuset", Kærtoften 10 (matr. 18 a og 19 b)

Cementstøberhuset er det oprindelige hus nr. 18, der var en af de seks huse, der fik tillagt jord ved udskiftningen i 1791. Siden har ejendommen så fået tillagt et stykke af matr. nr. 19, der lå nord for stedet.

Ifølge lokalplanen er ejendommen registreret opført allerede ca. 1750, så det er en af Kejlstrups allerældste huse.

Som tidligere omtalt giftede Niels Peter Nielsen fra Clemensgården sig til ejendommen, og det var ham, der i en eller anden form for fællesskab med købmanden overfor, begyndte med cementstøberi. Bl.a. fordi han havde en velegnet grusgrav til formålet på Clemensgårdens mark ude ad den nuværende Lyshøjvej.

Cementstøberiet blev oprettet af købmand Rasmussen og en anden ca. 1917. Niels Peter Nielsen, der havde Clemensgården i forpagtning fra sin mor, var indkaldt to gange under Første Verdenskrig, og da han kom endeligt hjem i 1919 kom han med i støberiet og efter nogen tid overtog han det hele. I 1921 overtog han fødegården som ejer.

Da Niels Peter Nielsen overtog stedet, boede hans svigerfar Jens Peter Sørensen der. Han var byens gamle smed og blev altid kaldt "Peter Smeden". Jens Peter og hans kone kom ud på Kjellerup hos deres datter og svigersøn (Else og Rasmus Nielsen) hvor de boede til deres død. "Vi sagde altid "moster på Kjellerup" om Else", husker Johs. Nielsen - "Dorthea og Else var tvillinger, og Dorthea var gift med Niels Peter Nielsen, min far".

Niels Peter Nielsens søn Johs. Nielsen arbejdede for faderen på støberiet. I 1943 købte han nabohuset, og fra 1948 boede han i det sammen med sine forældre, efter at hans bror Jens Peter havde overtaget gården. Grethe og Johs. Nielsen bor stadigværk i dette hus.

Johs. Nielsen overtog støberiet pr. 1. januar 1949 efter faderens død i 1948. I sommeren 1949 flyttede han støberiet op i det forladte smedeværksted på hjørnet mellem Kejlstrupvej og Lyshøjvej.

De gamle cementstøberbygninger blev i 1953 solgt til Kaj Frederiksen, der solgte videre til naboen Rudolf Knudsen. Han lejede beboelseshuset ud til forskellige, først til enken efter Kaj Philipsen, senere til Inge og Knud Knudsen, der endte med at købe huset.

I avlslængerne havde Rudolf Knudsen smågrise og også lager med hvidkål. Han købte stedet midt i 1950'erne og beholdt det 4-5 år.

Inge og Knud Knudsen drev en overgang gardinforretning. Inge Knudsen har hjulpet til på Møllerup og i de senere år også på Justegården. De har nu købt en af de nye grunde i byens nordende.

Bækhuset, Kærtøften 12 (matr. 22)

Bækhuset er en af de gamle huse helt tilbage fra udskiftningen, hvor det optræder som jordløst hus, placeret på det nærmeste midt i landsbyen. Det nuværende hus på stedet er dog ifølge lokalplanen opført ca. 1880.

Husets navn stammer fra den bæk, der i gammel tid strømmede gennem byen i lavningen netop på dette sted, lige syd for huset. Bækken er nu rørlagt. Det er samme bæk, der i byens vestende har leveret vand til Møllegårdens vandmølle. Et kig på et landkort lader formode, at bækken har fortsat gennem lavningen sydvest for landsbyen, langs den nuværende Grønfeldvejs vestside, og videre ud i Ovst bæk. Det var netop i dette vådområde, man afsatte jord til de seks huse, der skulle have tillagt jord ved udskiftningen i 1791.

I 1800-tallet har Bækhuset fungeret som fodermesterhus til I. P. Petersens gård (gård nr. 1). Om det oprindeligt er bygget til dette formål, og altså bygget af gård nr. 1, kan ikke vides, men placeringen og det selvstændige matrikelnummer tyder ikke på, at det har været tilfældet.

På dette billede fra ca. 1910 ses Bækhuset til højre. Til venstre er det købmandsgården, bagerst i billedet Fogedgården. Egnsarkivet.

Johs. Nielsen kan endnu huske, at en af de gifte fodermestre, der boede i huset, opfostrede syv børn der...

Peter Sørensen, der blev tømrer i Kærtøften 1, var født i Bækhuset og blev kaldt "Peter i Bækken" indtil han som tømrer naturligt blev til "Peter Snedkeren"^{vi}.

En anden af fodermestrene var Jens Svendsen, der dog havde meget andet at foretage sig, og også holdt op med at være fodermester og flyttede fra huset og op i nabohuset - der hvor Grethe og Johs. Nielsen bor nu. Senere, i 1930'erne, byggede han selv hus ude på Lyshøjvej.

I en periode boede I. P. Pedersens søn Erik i huset. Han hjalp til oppe på gården. Det har været i 40'erne eller 50'erne^{vii}.

Endnu i november 1971 var Bækhuset fodermesterhus til gård nr. 1, men dette år blev det købt til "sommerhus" af Verner og Karen Knudsen. Han var præst i Hvornum ved Hobro. Han var bror til Rudolf Knudsen, hun var Inge Knudsens søster. De solgte huset igen engang i 1980'erne, da de byggede eget hus i Klejtrup. Det blev da købt af Hanna og Poul Thind, der stadig bor der.

Huset er ualmindelig velholdt og med sit røde bindingsværk en af de huse, der er med til at fastholde det oprindelige præg, som landsbyen Kejlstrup stadig har. I samspil med Fogedgården og købmandsgården overfor kan man godt føle sig hensat til et århundrede tidligere, når man står ved Bækhuset og kikker op mod svinget ved Fogedgården.

Bækhuset, fotograferet 1997. VFH.

Lottehuset, Østervej 4 (matr. 8 n, 20 c, 26 a og b)

Endnu et hus skal omtales blandt de helt gamle i Kejlstrup, selv om det ikke optræder i forbindelse med udskiftningen. Det er Lottehuset, der ligger på Lottebakkens nordside, og som ifølge lokalplanen stammer tilbage fra 1830. Altså også en af de allerældste huse i landsbyen, og heldigvis et hus, der i vid udstrækning er bevaret i sin oprindelige form. Dog er en vinkelbygning mod haven kommet til så sent som 1973, men den er opført i den gamle stil med bindingsværk og stråtag og passer flot sammen med den oprindelige del af huset og har som det pigsten til at opsamle regnvandet fra stråtaget.

Nogle mener, at Elisabeth Rosenkrantz på Møllerup lod huset bygge til skole. Men det passer ikke med alderen. Men Elisabeth Rosenkrantz kan udmærket have oprettet en skole et eller andet sted i Kejlstrup - hun gjorde det i Feldballe omkring 1720, i det lille hus ved kirkegårdslågen i Feldballe. Det har været for langt for børnene fra Kejlstrup, hvis også de skulle have mulighed for at komme i skole.

Før tilbygningen har Lottehuset været meget lille, men alligevel har det været indrettet med to lejligheder.

Matrikelnummeret 8 n fortæller os, at huset er opført på jord udstykket fra gård nr. 8, Clemensgården. Det kan muligvis være opført som aftægtshus eller fodermesterhus eller daglejerhus til Clemensgården. Senere er så tilkommet jord fra matr. nr. 20, d.v.s. det hus, der lå længere oppe af Lottebakken, der hvor nu tømrerværkstedet ligger. Matr. nr. 26 a-b er jord, der formodentlig er kommet til endnu senere - historien bag det har jeg ikke kunnet opspore. Heller ikke er jeg klar over, hvor matr. nr. 23-25 ligger, men det må jo være at finde et sted.

De ældre i Kejlstrup kan fortælle, at Lottehuset i sin tid var beboet af en meget dygtig og respekteret landarbejder, Jens Jacobsen, som man kaldte Jens Lotte, fordi han var gift med Lotte.

En søn af Jens Lotte, Johs. Jacobsen, har arbejdet for Johs. Nielsen i cementstøberiet.

På et tidspunkt er der blevet solgt et stykke jord fra skolen til Lottehuset, idet skolens have tidligere gik et langt stykke langs Lottebakken og næsten helt ind til Lottehuset^{viii}.

Lottebakken ca. 1910. Lottehuset til venstre, Mosegården til højre. Egnsarkivet.

I dag bor Dorina^{i*} og Jens Gnaur i Lottehuset.

Alt tyder altså på, at navnet Lottebakken og Lottehuset går tilbage til Jens Lotte. Det er ærgerligt, at det gamle navn ikke er bevaret i den moderne navngivning af vejen - "Østervej" lyder ordinært og tandløst ved siden af det gamle navn.

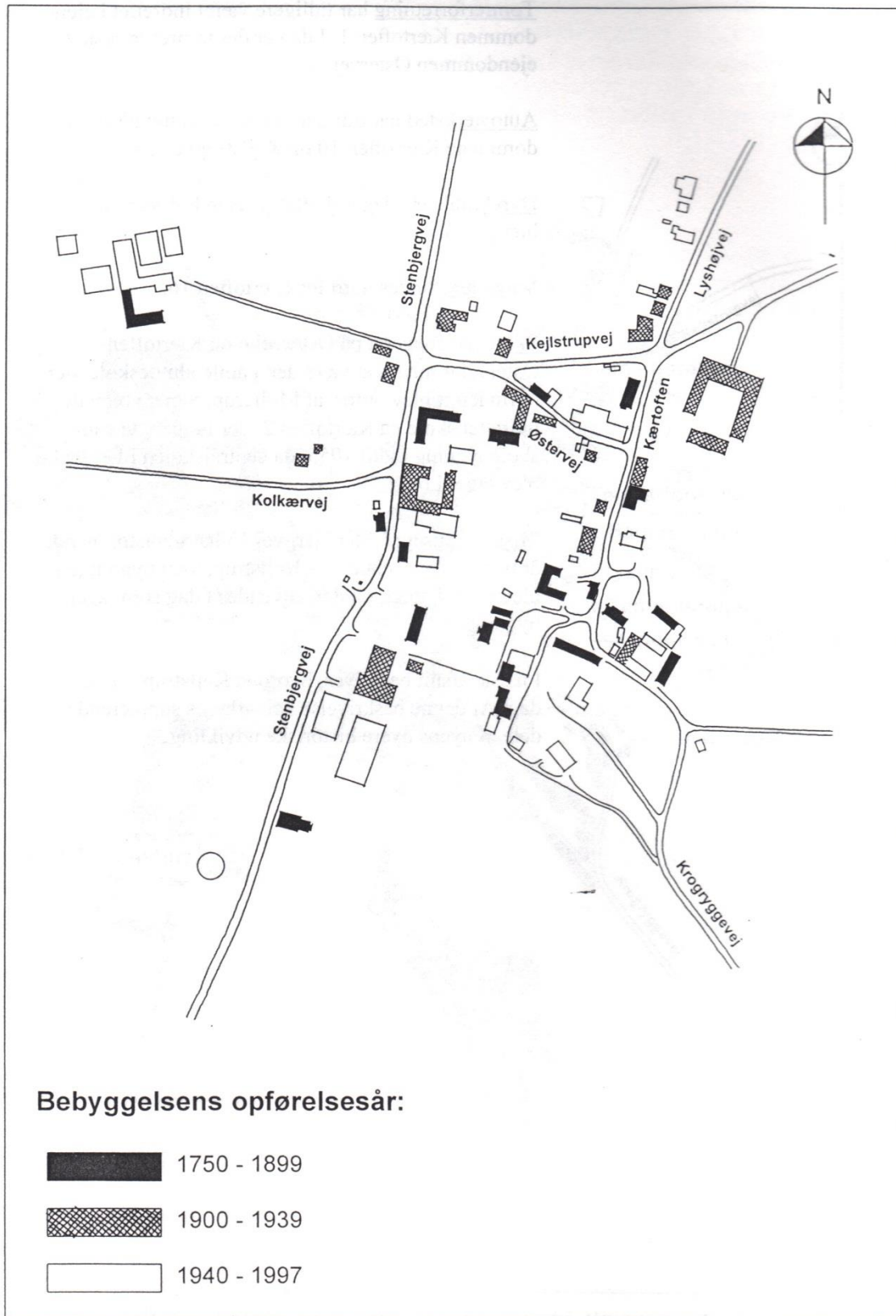
Den bygning, som Clemensgården i dag bruger til maskinhus, har også oprindelig været beboelse. Her boede en mand, de kaldte Stam' Dres. En datter Thyra Simonsen døde i Grønfeld 96 år gl. for kort tid siden, en søn Karl Jensen blev vognmand på Kejlstrupvej i Feldballe.

Senere havde N. P. Nielsen grise gående i huset, der givetvis hele tiden har været ejet af Clemensgården. Da han stillede an med cementstøberi, lavede de en overgang tagsten i huset. Sønnen Jens Peter Nielsen begyndte at benytte bygningen til maskinhus^x.

Der var jord omkring huset, da det var beboet, men det er inddraget i gårdens almindelige drift.

Købmandsgården fotograferet 1997. Den gamle købmandstrappe er endnu intakt.VFH.

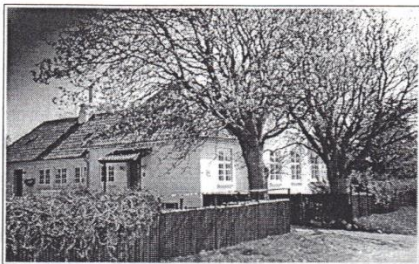

Eksisterende bebyggelses alder

Målestok: 1 : 4.000

Bygningernes alder, fra lokalplanen.

Bevaringsværdige huse i Kejlstrup

Stenbjergvej 3, opført 1918

Stenbjergvej 4, opført 1919

Østervej 4, opført i 1700-tallet og 1978

Kærtoften 2, opført 1890

Kejlstrupvej 29, opført 1919

Kærtoften 10, opført ca. 1750

Kærtoften 12, menes opført i 1700-tallet

Kærtoften 9, opført ca. 1890

Kærtoften 7, opført ca. 1790

Krogryggevej 2, opført ca. 1827

40
 Bevaringsværdige huse i Kejlstrup, ifølge lokalplanen. Ud over de viste er også stuehuset til Stenbjergvej 11 erklæret bevaringsværdig.

NOTER:

i.... De to mistede deres to-årige barn ved en tragisk ulykke ude i Stensbjerg-grusgraven. Ingemann var ude og grave sand, og barnet legede ved siden af vognen, da et skred begravede barnet og det lod sig ikke gøre at få det gravet fri i tide.

Grusgraven på Stensbjerg var også skueplads for en anden meget omtalt tragedie, idet I. P. Pedersens søn omkom ved at vælte med en vallevogn deroppe i 1930'erne.

ii.... Grethe og Johs. Nielsen 3. juli 1998

iii.... Johs. Nielsen

iv.... Der var tre gårdmænd i Kejlstrup, der handlede ejendomme - nemlig ejerne af Justegården og Fogedgården og så Vester. De handlede ofte sammen, og Ole Laursen mener, at deres fald skyldtes, at de havde forkøbt sig på en ejendom ved København, da tredivernes krise ramte dem.

De var begyndt som kreaturhandlere, og der går mange historier herom. Carl Laursen i Fogedgården yndede denne (her genfortalt af Ole Laursen):

Jeppe Laursen (Carl Laursens bedstefar i Horstved) og Vester handlede heste - det var noget af en byttehandel. Da de havde givet hinanden håndslag, sagde Jeppe sådan lige i forbifarten: "Nå ja, jeg glemte da lige at fortælle, at ..." og så nævnte han nogle skavanker, der var ved den hest, han havde solgt Vester. Vester tog det roligt, han klappede Laursen venligt på skulderen og sagde: "Det skal du slet ikke være ked af, Jeppe, for den hest, jeg har solgt dig, har også et par mangler, jeg ikke lige fik fortalt dig om".

v.... Ole Laursen juli 1998

vi.... Grethe og Johs. Nielsen 3. juli 1998

vii.... Ole Laursen juli 1998. Ole Laursen fortæller også, at Sigvald Rasmussen (tømrersvend hos LeoThomsen), Johs. Nielsen (cementstøberen), Malthe Kjeldsen fra Feldballe (hvis kone Elly var søster til Johannes's kone Grethe) og Leo Thomsen (tømreren) havde en kortklub, hvilket var noget usædvanligt i det af Indre Mission prægede Kejlstrup.

Lidt i samme boldgade: Ole Laursen husker, at den første, der kunne komme i tanker om at arbejde om søndagen, var Oluf Sloth. Han kom jo også udefra, men da han først var begyndt, var der flere, der fulgte efter - sådan som årene gik og fronterne mildnedes.

viii.... Grethe og Johs. Nielsen 3. juli 1998

ix.... Dorine er vist fra Albanien eller Rumænien - hendes forældre blev skilt og faderen bor nu i Sverige, oplyser Ole Laursen juli 1998.

x.... Karl Nielsen 15. juli 1998.